

Sąjungos pilietis, dėl kurio buvo priimtas sprendimas išsiųsti iš šalies, gali iš naujo pasinaudoti teise gyventi priimančiosios valstybės narės teritorijoje tik po to, kai realiai ir veiksmingai nustojo gyventi šioje teritorijoje

Toks sprendimas išsiųsti iš šalies nėra visiškai įvykdytas vien dėl to, kad šis Sąjungos pilietis fiziškai išvyko iš minėtos teritorijos per jam nustatytą savanoriško išvykimo laikotarpį

2018 m. birželio 1 d. *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Teisingumo ir saugumo valstybės sekretorius, Nyderlandai, toliau – valstybės sekretorius) sprendime konstatuota, kad Lenkijos pilietis FS Nyderlandų teritorijoje yra neteisėtai, nes nebetenkina Direktyvos 2004/38¹, 7 straipsnyje numatytų sąlygų, susijusių su teise gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius, ir buvo nurodyta jam išvykti iš Nyderlandų teritorijos. 2018 m. rugsėjo 25 d. sprendimu valstybės sekretorius pripažino FS dėl ankstesnio sprendimo pateiktą skundą nepagrįstu. Jis nustatė keturių savaičių terminą savanoriškai išvykti – 2018 m. spalio 23 d., kuriam pasibaigus FS gali būti išsiųstas dėl neteisėto gyvenimo šalyje.

Bet kuriuo atveju FS išvyko iš Nyderlandų ne vėliau kaip 2018 m. spalio 23 d., nes tą dieną Vokietijos policija jį sulaikė dėl vagystės iš parduotuvės. FS nurodė, kad gyvena Vokietijoje, netoli sienos su Nyderlandais. Jis taip pat paaiškino, kad dėl savo priklausomybės nuo marihuanos kasdien vykdavo į Nyderlandus jos pirkti. 2018 m. lapkričio 22 d. jis buvo sulaikytas prekybos centre Nyderlanduose dėl vagystės. Sulaikytajam policijos FS valstybės sekretorius nusprendė taikyti administracinį sulaikymą, siekiant išsiųsti jį į kilmės šalį. Šis sprendimas buvo motyvuotas rizika, kad FS vengs užsieniečių kontrolės, pasirengimo išvykti ar išsiuntimo procedūros arba trukdys taikyti šias priemones.

2018 m. gruodžio mėn. paskelbtu sprendimu *rechtbank Den Haag, zittingsplaats Groningen* (Hagos apygardos teismas, posėdžiaujantis Groningene, Nyderlanduose, toliau – *Rechtbank*) atmetė FS skundą dėl sprendimo taikyti sulaikymą kaip nepagrįstą. FS dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai), priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Šis teismas pažymi, kad dėl FS priimtas sprendimas išsiųsti yra sprendimas išsiųsti iš šalies, kaip tai suprantama pagal Direktyvos dėl gyvenimo šalyje 15 straipsnį². To paties teismo teigimu, sulaikymo taikymo FS, jam grįžus į Nyderlandus, teisėtumas priklauso nuo to, ar jis vėl turi teisę gyventi šalyje sulaikymo taikymo dieną. Todėl Teisingumo Teismo prašoma priimti sprendimą dėl aplinkybių, kuriomis Sąjungos pilietis, dėl kurio priimtas sprendimas išsiųsti iš šalies dėl kitų priežasčių nei viešoji tvarka, visuomenės saugumas ar visuomenės sveikata, gali iš naujo pasinaudoti teise gyventi priimančiojoje valstybėje narėje.

¹ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46; toliau – Direktyva dėl gyvenimo šalyje).

² Šioje nuostatoje, be kita ko, numatyta, kad tos pačios direktyvos VI skyriuje „Teisės įvažiuoti į šalį ir teisės gyventi šalyje apribojimai dėl valstybinės politikos [viešosios tvarkos], visuomenės saugumo ar sveikatos apsaugos [visuomenės sveikatos] priežasčių“ nustatytos tam tikros procedūros (30 ir 31 straipsniuose numatytos procedūros) pagal analogiją taikomos bet kuriam sprendimui, kuriuo apriojamas Europos Sąjungos piliečio ar jo šeimos narių laisvas judėjimas ir kuris priimtas dėl kitų priežasčių nei viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar visuomenės sveikatos priežastys.

Didžiosios kolegijos priimtame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad sprendimas išsiųsti Sąjungos pilietį iš priimančiosios valstybės narės teritorijos, priimtas remiantis Direktyvos dėl gyvenimo šalyje 15 straipsnio 1 dalimi ir motyvuotas tuo, kad šis Sąjungos pilietis nebeturi teisės laikinai gyventi šioje teritorijoje pagal šią direktyvą, nėra visiškai įvykdytas vien dėl to, kad minėtas Sąjungos pilietis fiziškai išvyko iš minėtos teritorijos per šiame sprendime išsiųsti iš šalies nustatytą savanoriško išvykimo terminą. Be to, Teisingumo Teismas nurodė, jog tam, kad pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalį galėtų vėl pasinaudoti teise gyventi toje pačioje teritorijoje, Sąjungos pilietis, dėl kurio priimtas toks sprendimas išsiųsti iš šalies, turi ne tik būti fiziškai išvykęs iš priimančiosios valstybės narės teritorijos, bet ir realiai bei veiksmingai nebegyventi šioje teritorijoje, kad tuo atveju, jeigu grįžtų į tą teritoriją, jo gyvenimo šalyje nebūtų galima iš tiesų laikyti ankstesnio jo gyvenimo toje pačioje teritorijoje tęsinio.

Teisingumo Teismo vertinimas

Prieš padarydamas šią išvadą Teisingumo Teismas, pirma, išnagrinėjo, ar vien fizinio Sąjungos piliečio išvykimo iš priimančiosios valstybės narės pakanka, kad sprendimas išsiųsti iš šalies šį asmenį, priimtas pagal Direktyvos dėl gyvenimo šalyje 15 straipsnio 1 dalį galėtų būti laikomas visiškai įvykdytu. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymi, kad tokio sprendimo išsiųsti pasekmės laiko atžvilgiu neišplaukia iš šios direktyvos teksto. Atsižvelgdamas į šia nuostata siekiamą tikslą ir į jos kontekstą, taip pat į šios direktyvos tikslą Teisingumo Teismas toliau pažymėjo, kad priimančiajai valstybei narei suteikta galimybė išsiųsti Sąjungos pilietį, kuris nebėra teisėtai jos teritorijoje, atitinka konkretų Direktyvos dėl gyvenimo šalyje numatytą tikslą išvengti, kad Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai netaptų nepagrįsta našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai jų laikino gyvenimo šalyje laikotarpiu. Be to, Teisingumo Teismas nurodė, kad aiškinimas, pagal kurį vien fizinio Sąjungos piliečio išvykimo pakanka siekiant įvykdyti sprendimą išsiųsti iš šalies, leistų šiam Sąjungos piliečiui daug kartų pasinaudoti vienas po kito einančiais laikino gyvenimo valstybėje narėje laikotarpiais, kad iš tikrųjų nuolat joje gyventų, nors jis neatitinka šioje Direktyvoje dėl gyvenimo šalyje numatytų teisės nuolat gyventi šalyje sąlygų. Teisingumo Teismo teigimu, toks aiškinimas neatitinka bendro Direktyvos dėl gyvenimo šalyje konteksto; joje dėl teisės gyventi priimančiojoje valstybėje narėje numatyta laipsniškai taikoma teisės nuolat gyventi šalyje įgijimo sistema.

Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad minimalaus vieno mėnesio termino sprendimui išsiųsti iš šalies įvykdyti, skaičiuojamo nuo pranešimo apie šį sprendimą³, suteikimas, leidžiant aptariamam piliečiui pasirengti išvykimui, patvirtina Direktyvos dėl gyvenimo šalyje 15 straipsnio 1 dalies aiškinimą, kad sprendimas išsiųsti iš šalies įvykdomas, kai šis pilietis realiai ir veiksmingai nustoja gyventi šioje teritorijoje.

Antra, Teisingumo Teismas pateikė naudingos informacijos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kad šis, bendrai įvertinęs visas nagrinėjamos bylos aplinkybes, galėtų nustatyti, ar atitinkamas Sąjungos pilietis faktiškai ir veiksmingai nustojo gyventi priimančiosios valstybės narės teritorijoje, taigi ar sprendimas išsiųsti jį iš šalies buvo visiškai įvykdytas. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas iš pradžių nurodė, kad tokio piliečio įpareigojimas visais atvejais nebūti priimančiojoje valstybėje narėje minimalų, pavyzdžiui, trijų mėnesių, laikotarpį tam, kad vėl galėtų pasinaudoti teise gyventi valstybėje narėje pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalį, reikštų, kad naudojimuisi šia pagrindine teise taikomas apribojimas, nenumatytas nei Sutartyse, nei šioje direktyvoje. Vis dėlto laiko, kurį šis asmuo praleido už priimančiosios valstybės narės teritorijos ribų po to, kai buvo priimtas sprendimas išsiųsti iš šalies, trukmė gali turėti tam tikros reikšmės, nes kuo ilgesnis suinteresuotojo asmens nebuvimas priimančiosios valstybės narės teritorijoje, tuo labiau jis patvirtina gyvenimo šalyje pabaigos realumą ir veiksmingumą. Be to, pateikdamas vieną iš naudingų nuorodų Teisingumo Teismas pabrėžė, kad svarbios visos aplinkybės, patvirtinančios ryšių tarp atitinkamo Sąjungos piliečio ir priimančiosios valstybės narės nutraukimą, kaip antai nuomos sutarties nutraukimas ar persikraustymas gyventi į kitą vietą. Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tokių aplinkybių reikšmingumą turi įvertinti kompetentinga nacionalinė institucija,

³ Numatytas Direktyvos dėl gyvenimo šalyje direktyvos 30 straipsnio 3 dalyje ir pagal analogiją taikomas sprendimui, priimtam remiantis šios direktyvos 15 straipsniu.

atsižvelgdama į visas konkrečias aplinkybes, apibūdinančias konkrečią atitinkamo Sąjungos piliečio padėtį.

Galiausiai Teisingumo Teismas paaiškino sprendimo išsiųsti iš šalies neįvykdymo pasekmes. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nurodė: jeigu atlikus tokį patikrinimą paaiškėja, kad Sąjungos pilietis realiai ir veiksmingai nenustojė laikinai gyventi priimančiosios valstybės narės teritorijoje, ši valstybė narė neprivalo priimti naujo sprendimo išsiųsti iš šalies, grindžiamo tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis, dėl kurių jau priimtas sprendimas išsiųsti šį Sąjungos pilietį, ir gali remtis pastaruoju sprendimu, kad priverstų jį išvykti iš savo teritorijos. Vis dėlto Teisingumo Teismas pažymėjo, kad dėl esminio aplinkybių pasikeitimo, lemiančio tai, kad Sąjungos pilietis gali įvykdyti Direktyvos dėl gyvenimo šalyje 7 straipsnyje numatytas teisės gyventi šalyje ilgiau nei tris mėnesius sąlygas, sprendimas išsiųsti jį iš šalies taptų visiškai neveiksmingas ir, nors tas sprendimas neįvykdytas, šio Sąjungos piliečio gyvenimą atitinkamos valstybės narės teritorijoje reikėtų laikyti teisėtu. Kalbant apie valstybės narės galimybę patikrinti, ar toks sprendimas išsiųsti iš šalies visiškai įvykdytas, nors Sąjungos teisėje yra nustatyti tokios kontrolės ribojimai, tam tikromis Direktyvos dėl gyvenimo šalyje nuostatomis siekiama leisti priimančiajai valstybei nare užtikrinti, kad kitų valstybių narių piliečių laikinas gyvenimas jos teritorijoje atitiktų šią direktyvą⁴. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad pagal Direktyvos dėl gyvenimo šalyje 15 straipsnio 1 dalį priimtu sprendimu išsiųsti iš šalies Sąjungos pilietį negalima prieš jį remtis, jeigu pagal šios direktyvos 5 straipsnį, kuriame numatyta įvažiavimo į priimančiosios valstybės narės teritoriją teisė, šis pilietis trumpam atvyksta į šią teritoriją kitais nei gyvenimo šalyje tikslais.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

⁴ Tai pasakytina, be kita ko, apie Direktyvos dėl gyvenimo šalyje 5 straipsnio 5 dalį, pagal kurią valstybė narė gali įpareigoti suinteresuotąjį asmenį pranešti apie savo buvimą jos teritorijoje per pagrįstą ir nediskriminacinį laikotarpį, o šio reikalavimo, kaip ir reikalavimo įsiregistruoti, nesilaikančiam asmeniui gali būti pritaikytos nediskriminacinės ir proporcingos sankcijos.